

**MEDIAN KULUTUKSEN VAIKUTUS
SUOMALAISTEN LUOTTAMUKSEEN JULKISIA
INSTITUUTIOITA JA KANSSAIHMISIÄ KOHTAAN**

Erno Mähönen
Kandidaatintutkielma
Yhteiskuntapolitiikka
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2012

Sisällysluettelo

MEDIAN KULUTUKSEN VAIKUTUS SUOMALAISTEN LUOTTAMUKSEEN JULKISIA INSTITUUTIOITA JA KANSSAIHMISIÄ KOHTAAN

1	JOHDANTO.....	1
2	LUOTTAMUKSEN KÄSITE	3
2.1	Mitä on luottamus?	3
2.2	Mikä luottamusta synnyttää?	4
3	MITEN MEDIA VAIKUTTAA ASENTEISIIN?	6
3.1	Median vaikuttavuus.....	6
3.2	Suomalainen media ja joukkoviestinten jaottelua	7
3.3	MCR-tutkimusperinne	8
3.4	Suoran vaikutuksen mediateoriat.....	9
3.5	Vastaavat tutkimukset.....	10
4	AINEISTO JA MENETELMÄT	11
4.1	Aineiston kuvaus	11
4.2	Tutkimusmenetelmät.....	12
5	PAHA TELEVISIO, HYVÄT SANOMALEHDET?	14
5.1	Median kulutuksella ja luottamuksella on yhteys.....	14
5.2	... Mutta mitä tämä yhteys merkitsee?	17
6	POHDINTA.....	19
7	LÄHTEET	22
8	LIITTEET	24
8.1	Liite 1: Luettelo tutkielmassa käytetyistä kysymyksistä	24
8.2	Liite 2: Pääkomponenttianalyysi	25
8.3	Liite 3: MCA-taulukot	26

1 JOHDANTO

Mediaa pidetään yleisesti merkittävänä yhteiskunnallisena vaikuttajana. Puhutaan jopa ”neljännessä valtiomahdistä”. Kansalaiskeskustelussa median valta tulee usein esille hyvin syyllistävässä sävyssä: ”Etelän media”. Tiedotusvälineet epäilemättä muovaavat ihmisten tietoisuutta, mutta onko eri medioiden konkreettisella seuraamisella suoria vaikutuksia suomalaisten asenteisiin ja luottamukseen eri instituutioita kohtaan? Aihetta ei ainakaan oman selvitykseni perusteella ole Suomessa tutkittu. Oman mausteensa kysymykseen tuo myös median uusien muotojen esiinmarssi: erilaiset Internet-pohjaiset mediat ovat löytäneet tiensä suomalaisten arkeen ja informaatio, niin oikea kuin valheellinenkin, kulkee entistä nopeammin ilman ammattilehdistön ennakkosensuuria.

Tarkoitukseni on tutkia, millainen yhteys eri medioiden seuraamisella on seuraajien asenteisiin ja erityisesti heidän kokemaansa luottamukseen yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan. Luoko median jatkuva uutisvirta elämän nurjapuolesta skandaalinhakuisuuteen kyynisen ja pessimistisen asenteen, vai tuoko lisääntyvä tietoisuus myös lisää luottamusta? Entä onko eri medioilla erilainen vaikutus? Riippuuko median vaikutus luottamukseen siitä, minkä instituution nauttimaa luottamusta mitataan? Vai onko mediallylipäänsä mitään vaikutusta medialukutaitoisessa Suomessa?

Mikäli median murroksella tai mediallyleensä on selkeitä vaikutuksia instituutioiden nauttimaan luottamukseen, voi asialla olla hyvinkin merkittäviä yhteiskuntapoliittisia seurauksia. Luottamus on kuin liima, joka pitää yhteiskuntaa koossa. Mm. Kelan raportissa ”Luottamus ihmisiin ja luottamus instituutioihin Euroopassa” (Komu & Hellsten 2010) tuodaan hyvin selkeästi esille luottamuksen suuri merkitys yhteiskunnan kaikenlaiseen toimivuuteen sosiaalisesta koheesiosta taloudelliseen tehokkuuteen. Ruotsalainen valtiotieteilijä Bo Rothstein (2005, 1-25) on pyrkinyt selittämään luottamuksen roolia peliteorian kautta: yhteistyötä vaativat ja kaikkia hyödyttävät ratkaisut toimivat yhteiskunnassa vain, jos toimijat voivat luottaa toisiinsa.

Perinteisesti suomalaisen yhteiskunnan eräinä suurimmista vahvuuksista on pidetty kansalaisten vahvaa luottamusta toisiinsa sekä viranomaisiin (Iisakka 2006, 31, Rothstein & Stolle 2008, 448-449, Rothstein 2005, 71-74). Näin ei todellakaan ole kaikkialla maailmassa, eikä korkean luottamuksen tason säilyvyys ole Suomessakaan kiveen hakattua. Sosiaalipolitiikan näkökulmasta uhkana on, että mikäli media tai tietyt median muodot vaikuttavat negatiivisesti julkisen hallinnon luottamukseen, voi se vähentää myös Suomes-

sa harjoitetun sosiaalipolitiikan legitimizeettiä. Toisaalta, mikäli media vaikuttaa luottamusta kasvattavasti lisäämällä kansalaisten tietoisuutta, olisi myös politiikkapäätäjien hyvä ottaa tämä huomioon esimerkiksi veroratkaisuissa.

Aihe on myös sikäli merkityksellinen, ettei sitä ole sellaisenaan juurikaan Suomessa tutkittu, paitsi television osalta (Purhonen 2011). Voidaan myös olettaa, että Internetin myötä media elää tällä hetkellä suurta murroskautta jolloin se, mikä on pätenyt aiemmin, ei välttämättä päde enää nykypäivänä. Nykyään älypuhelin mukana Internet seuraa ihmisiä kaikkialle, ja sen käyttö on usein aktiivista, toisin kuin passiivinen radion kuuntelu ja TV:n katselu.

Tutkielman pyrin rajaamaan niin, että erittelen median TV-mediaan, radiomediaan sekä sanomalehtiin. Lisäksi tutkin Internetin käyttöä, mikä omana ilmiönään kenties eroaa perinteisestä mediasta. Näiden medioiden parissa käytetyn ajan vaikutusta tutkin yhteiskunnallisiin instituutioihin, joita edustavat demokratia ja politiikka, oikeuslaitos, poliisi sekä kanssaihmiset. Tutkielmassani aion keskittyä vain suoriin vaikutuksiin ja jättää mahdolliset epäsuorat vaikutukset tarkasteluni ulkopuolelle. Syy siihen on yksinkertaisesti käyttämäni aineiston ja tilastollisen analyysin rajallisuus. Koska aihetta ei Suomessa ole aiemmin juurikaan tutkittu, on silloin perusteltua ottaa lähtökohdaksi, esiintyykö tällaisia vaikutuksia ylipäänsä – siis määrällinen lähestymistapa.

Kausaalisuussuhteen, eli vaikutussuhteen, osoittaminen on yksinkertaisen survey-tutkimuksen olosuhteissa käytännössä mahdotonta. Ei voida yksiselitteisesti osoittaa, onko asenne seurausta tietyn median kulutuksesta vai median kulutus seurausta asenteesta. Täten joudun käsittelemään vaikutussuhdetta oletuksena aiempaan teorian tietoon tukeutuen. Toisaalta, mikäli minkäänlaista yhteyttä tutkittavien ilmiöiden välillä ei ole, voidaan perustellusti todeta, ettei myöskään vaikutussuhdetta ole olemassa.

Tutkimustehtävänäni on selvittää:

1. Onko median kulutuksella Suomessa suoraa yhteyttä yhteiskunnallisten instituutioiden ja tuntemattomien kanssaihmisien nauttimaan luottamukseen?
2. Mikäli tällainen yhteys on havaittavissa, onko siihen liittyvä suhde positiivinen vai negatiivinen?
3. Eroaako (oletettu) vaikutussuhde eri mediaryhmissä ja eri instituutioiden osalta, ja jos eroaa, niin millä tavalla?

2 LUOTTAMUKSEN KÄSITE

2.1 Mitä on luottamus?

Yhteiskunnan yleinen toimivuus on monella tavalla sidoksissa ihmisten luottamukseen. Jotta esim. markkinatalous toimisi kunnolla, on ihmisen voitava luottaa, ettei kauppias yritä välittömästi huijata häntä. Samoin vaatii laajan sosiaalipolitiikan harjoittaminen sitä, että kansalaiset voivat luottaa virkamiesten sekä poliittisten prosessien toimintaan. Toimiva oikeusvaltio vaatii, että ihmiset uskovat oikeuslaitoksen ja poliisin noudattavan tasapuolisti sitä tehtävää, joka niille on annettu. Luottamusta ja luottavaisuutta pidetäänkin yleensä sosiaalisen pääoman pääkomponenttina ja Pohjoismaisen hyvinvointimallin perustana. (Komu & Hellsten 2010, 5, Rothstein 2005, 71-74)

Yhteiskunnallinen luottamus koostuu kahdesta osasta: instituutioiden ja abstraktioiden nauttimasta luottamuksesta sekä ihmisten välisestä *yleistyneestä* luottamuksesta. Instituutioihin ja abstraktioihin kohdistettua luottamusta kutsutaan myös *luottavaisuudeksi* (confidence). Valtion ydintehtäviä lähellä oleviin instituutioihin kohdistuvasta luottamuksesta voidaan käyttää termiä *institutionaalinen luottamus*. Ihmisten välinen luottamus voidaan nimittäin jakaa kahteen pääkategoriaan: yleistyneeseen (generalized) ja *erityiseen* (particularized), eli epäviralliseen. Erityinen luottamus kohdistuu jo ennestään tuttuihin henkilöihin, yleistynyt luottamus puolestaan heihin, joita emme ole ennen tavanneet. Tässä tutkielmassa keskitytään siis tarkastelemaan yleistynyttä sekä institutionaalista luottamusta, joita yhdessä nimitän *yhteiskunnalliseksi luottamukseksi*, ja jätetään erityinen luottamus tarkastelun ulkopuolelle. (Komu & Hellsten 2010 5-8, Iisakka 2006, 25-32, Rothstein & Stolle 2008, 443)

Tässä tutkielmassa luottamusta käsitellään siis yhteiskunnan toimivuuden kannalta positiivisena ilmiönä. On olemassa kuitenkin myös mahdollisuus, että median välittämä tieto epäkohdista ja väärinkäytöksistä aiheellisesti heikentää luottamusta tehtävänsä vastoin toiminutta instituutiota kohtaan. Mikäli luottamus on ollut ansaittua suurempaa, voi media tuoda tilalle pessimistisemmän, mutta todenmukaisemman näkökannan. Tällöin ei voida yksiselitteisesti sanoa, onko heikentynyt luottamus hyvä vai huono asia: tietoisuus ja ymmärrys lisääntyvät, mutta yhteiskunnan sidokset heikkenevät. Liiallisella luottamuksella voidaan nähdä myös yhteiskunnallisesti haitallinen puoli: yksilön korkea alttius tulla huijatuksi ja hyväksikäytetyksi (Kovalainen & Österberg 2000, 75-76; tässä Portes & Landolt

1996). Kuitenkin useat luottamusta tutkineet yhteiskuntatieteilijät, esim. Rothstein (esim. 2005, 71-75), Uslaner (2002) ja Seligman (1997, 6) pitävät korkeaa yhteiskunnallisen luottamuksen tasoa yhteiskunnan kokonaisedun kannalta tärkeänä, vaikka se voisikin helpommin johtaa väärinkäytöksiin. Lisäksi on todettava, että huijatuksi tuleminen on useimmiten enemmän loogisessa yhteydessä eriytyneeseen kuin yleistyneeseen luottamukseen.

Puhuttaessa yhteiskunnallisen luottamuksen muodostumisesta ja joukkoviestimistä ei voi olla mainitsematta amerikkalaista sosiologia Robert D. Putnamia. Hänen mukaansa luottamuksen taso Yhdysvalloissa, ja samalla länsimaissa ylipäänsä, on merkittävästi laskenut (Putnam 1995a, 71-72). Yhdeksi merkittävimmistä syistä hän arvioi television lisääntyneen roolin ihmisten arjessa. Putnamin (1995b, 677-680) mukaan television katselu on negatiivisessa ja sanomalehtien lukeminen positiivisessa yhteydessä yhteiskunnallisen osallistuvuuden kanssa. Syyksi tälle Putnam epäilee television passivoivaa ja aikaa vievää vaikutusta, televisiosta välittyvää kyynistä maailmankuvaa sekä haitallista vaikutusta lapsiin. Vastaavasti Putnam uskoo sanomalehtien aktivoivan enemmän lukijaansa. Toisaalta Rothstein ja Stolle (2008, 442-443) huomauttavat, ettei osallistuvuus välttämättä ole hyvä yleistyneen luottamuksen mittari, sillä osallistuvuus voi olla hyvin monenlaista. Toiminta aggressiivisessa ääri liikkeessä tuskin lisää yleistynyttä luottamusta yhteiskunnassa. Lisäksi Eric Uslaner esittää omassa tutkimuksessaan (1998) vastaväitteen Putnamille: Uslanerin tutkimuksen mukaan televisiolla ei ole merkittävää vaikutusta luottamukseen.

Viime aikoina on kuitenkin esiintynyt muitakin väitteitä, että yhteiskunnallinen luottamus olisi vähenemässä (Komu & Hellsten 2010 5-6, Iisakka 2006, 25-32). Asiasta ei kuitenkaan vallitse yksimielisyyttä tiedeyhteisössä. Tähänkään asiaan en tässä tutkielmassa aio ottaa kantaa, mutta se on hyvä huomioida, kun tulkitaan niitä vaikutuksia, joita medialla yhteiskunnalliseen luottamukseen havaitaan olevan. Kelan tutkimusraportin (Komu & Hellsten 2010, 13-16 & 20-23) mukaan institutionaalinen ja yleistynyt luottamus on Suomessa ainakin vielä toistaiseksi varsin korkealla tasolla, kuten muissakin Pohjoismaissa.

2.2 Mikä luottamusta synnyttää?

Eräiden psykologisten teorioiden mukaan yksilölliset luonteenpiirteet ja elämäkokemukset muovaavat kykyämme luottaa muihin. Tällainen lähestymistapa selittää kuitenkin huonosti eri maiden ja yhteiskuntien välisiä eroja luottamuksen tasossa. Yhteiskuntatieteellisempi lähestymistapa on selittää luottamusta yhteiskunnan ominaisuutena ja seurauksena

sen institutionaalista, kulttuurisista ja poliittisista ratkaisuista. (Iisakka 2006, 25-32, Rothstein & Stolle 2008, 442)

Yleistyneen ja institutionaalisen luottamuksen muodostumista yhteiskunnassa on yhteiskuntatieteissä pyritty kuvaamaan kahdella erilaisella lähestymistavalla: joko yhteiskuntakeskeisellä tai instituutiokeskeisellä. Yhteiskuntakeskeisessä lähestymistavassa korostuvat pitkät historialliset ja kulttuuriset linkit, joita usein pyritään arvioimaan kansalaisten osallistuvuuden ja vapaaehtoisjärjestöjen kautta. Oma lähestymistapani on enemmän instituutiokeskeinen, sillä pyrin selittämään luottamusta joukkoviestinten toiminnan kautta ja mittaan luottamuksen tasoa pitkälti institutionaalisesti. Bo Rothstein ja Dietlind Stolle (2008, 442) puolustavat instituutiokeskeistä lähestymistapaa, sillä mittaamalla luottamusta vain osallisuuden kautta tullaan ongelmaan, jossa aktiiviset vapaaehtoistoimijat joka tapauksessa ovat muita luottavaisempia. Lisäksi osallisuuttakin on monenlaista, eikä kaikki välttämättä lisää yleistynyttä tai institutionaalista luottamusta yhteiskunnassa vaan saattaa jopa heikentää sitä – kuten toiminen äärijärjestöissä. Instituutiokeskeisessä teoriassa luottamuksen synnyn selittämissä ajatellaan, että toimivat instituutiot heijastavat yleisempää luottamuksen ilmapiiriä. (Rothstein & Stolle 2008, 442-444)

Onko yleistyneellä kanssaihmiin kohdistuvalla luottamuksella ja institutionaalilla luottamuksella sitten mitään yhteyttä keskenään? Teorian pohjalta voidaan väittää, että yhteys voi olla sekä positiivinen että negatiivinen. Voi olla, että yhteiskunnissa, jossa instituutiot ovat epäluotettavia, ihmiset luonnostaan turvautuvat enemmän toisiinsa (Rothstein & Stolle 2008, 445-447). Rothstein ja Stolle esittävät kuitenkin, että tällainen yhteys vallitsi enemmän eriytyneen luottamuksen ja heikon institutionaalisen luottamuksen välillä: ihmiset luottavat kyllä lähipiiriinsä, mutta harvemmin vieraisiin, vaikkeivät vieraat edustaisikaan mitään varsinaisia instituutioita. Sen sijaan Rothstein ja Stolle tulevat lopputulokseen, jossa yleistynyt luottamus kanssaihmiin on positiivisessa yhteydessä institutionaaliseen luottamukseen. Kyseessä on siis pohjimmiltaan saman ilmiön eri ilmentymät. Täten on perusteltua käsitellä tässäkin tutkielmassa kumpiakin puolia.

Rothstein ja Stolle (2008, 441-445) korostavat, että institutionaalinen luottamus koostuu erilaisista luottamuksen osa-alueista, joten käsitelen itsekin näitä omina kokonaisuuksinaan. Erityisesti poliisia ja oikeuslaitosta tarkastelevat muuttajat ovat siitä vahvoja, etteivät ne riipu vahvasti hallituksen sen hetkisestä ideologiasta. Näin ne voivat kertoa institutionaalista luottamuksesta sellaisia aspekteja, joita politiikkaa ja demokratiaa käsittelevät muuttajat eivät kerro.

3 MITEN MEDIA VAIKUTTAA ASEENTEISIIN?

3.1 Median vaikuttavuus

Usein ajatellaan, että medialla on merkittävä vaikutus ajatteluumme ja näkemyksiimme. Moderni mediatutkimus ei enää ajattele asiasta aivan näin yksioikoisesti (Petty, Richard; Priester, Joseph; Briñol, Pablo 2002, 155). Eri tahot käyttävät valtavia summia ihmisten käyttäytymisen muokkaamiseen: mainostajat, poliittiset kampanjat, kansalaisjärjestöt. Missä määrin parinteinen media ja Internet, joiden päätavoitteena ei ole suora vaikuttaminen, sitten vaikuttavat asenteisiin? Mediatutkimusten mukaan media vaikuttaa meihin monella tavalla: *suorasti ja epäsuorasti*. Lisäksi media yleensä pikemminkin vahvistaa jo ennestään omaksuttuja näkemyksiä sen sijaan, että se loisi kokonaan uusia (Petty, Richard; Priester, Joseph; Briñol, Pablo 2002, 158 ja Klapper, Joseph 1957). Eri tutkimuksissa on myös saatu hyvin erilaisia tuloksia siitä, miten media vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja heidän kokeensa luottamukseen eri instituutioita kohtaan. (Kunelius 2010, 134-138)

Suoran vaikutuksen mallien lisäksi on olemassa myös epäsuoran vaikutuksen malleja, joiden mukaan median suora vaikutus olisikin epäolellisen pieni epäsuoran, välikäisien kautta tapahtuvan, vaikutuksen rinnalla. Tästä vaikutuksesta käytetään termiä kaksivaihehypoteesi. Se esittää median vaikutuksen tapahtuvan useimmiten tavallisten kansalaisten joukossa olevien aktiivisesti mediaa seuraavien ”mielipidejohtajien” kautta (Kunelius 2010, 137-138). Amerikkalaiset joukkoviestinnän tutkijat ovat tulleet uusien, metodologisesti tarkempien, tutkimusten myötä siihen tulokseen, että median epäsuorat vaikutukset ovat todellakin huomattavasti suoria vaikutuksia merkittävämpiä (Everett 2002, 200). Tämä voi olla mahdollista, mutta tässä tutkielmassa keskityn kuitenkin aineiston rajallisuudesta johtuen arvioimaan vain suoria vaikutuksia. Myös suorien vaikutusten olemassaolosta löytyy runsaasti aiempaa tutkimustietoa, erityisesti Yhdysvalloista (esim. Moy, Pfau & Kahlor 1999, 2-4). Lisäksi on otettava huomioon, etteivät median vaikutuksen Suomessa ole välttämättä samanlaisia kuin Yhdysvalloissa. Ei siis pidä erehtyä ajattelemaan, että median vaikutukset olisivat aina yksiselitteisiä ja helposti ennustettavia.

3.2 Suomalainen media ja joukkoviestinten jaottelua

Tässä tutkielmassa tarkastelen median vaikuttavuutta suomalaisessa kontekstissa ja jaottelamalla median, eli joukkoviestimet, sanomalehtiin, radioon, televisioon ja Internetiin. Näistä kolme ensimmäistä edustavat perinteistä mediaa ja jälkimmäinen, Internet, tuottaa vuorovaikutteista joukkoviestintäkanavaa, joka itsessään pitää sisällään elementtejä kaikista muista joukkoviestimistä, sekä on lisäksi oma monipuolinen välineensä. Suomessa joukkoviestimet eivät ole enää 2000-luvulla juurikaan jakaantuneet poliittisiin leireihin, kuten monissa anglosaksisissa maissa edelleen on tapana (Nordstreng & Wiio 2012, 73-74). Sen sijaan niiden sisällössä, ja erityisesti asia- ja viihdepainottuneisuudessa, on suuriakin eroja sekä mediatyyppien välillä että niiden sisällä (Huovila 2001, 6-13).

Vertaillessa eri viestinten vaikutuksia on hyvä kiinnittää huomiota niiden tyyllisiin eroavaisuuksiin. Tyypillisesti televisio pyrkii joukkoviestimistä suurimpaan vaikuttavuuteen – käyttäähän se tehokeinona sekä kuvaa ja tekstiä että ääntä. Television informatiivisen ohjelmatarjonnan koostuessa lähinnä äänen ja kuvan yhdistelmästä, pyrkii se painettua mediaa enemmän viemään asiaansa läpi mielikuvilla. Esimerkiksi uutiset televisiossa ovat sanomalehtiuutisia lyhyempiä sekä uutistarjontaa suppeampaa. Täten televisiomediaa voi syyttää asioiden ”yksinkertaistamisesta”. Toisaalta televisio tosinaan näyttää tilanteita sellaisenaan ilman toimittajan uudelleenmuotoilua. On kuitenkin huomattava, että näytetyt tilanteet ovat tarkkaan valittuja. (Huovila 1995, 57, 63-66)

Radio tarjoaa television tavoin tarkkaan valikoituja ja suppeita uutiskatsauksia. Radio eritoten pyrkii ajankohtaisuuteen ja nopeuteen, sillä onhan se läsnä useimmiten taustalla mm. automatkoilla ja kotona. Radion kuuntelu onkin yleensä passiivista muihin joukkoviestimiin verrattuna. Sekä televisiossa että radiossa viihteen rooli korostuu painettuun mediaan verrattuna. (Huovila 1995, 3-4, 113)

Sanomalehti puolestaan on joukkoviestimistä hitain ja siksi pyrkiiikin laajamittaiseen taustoitukseen ja laajimpaan juttutarjontaan. Sanomalehdiltä odotetaan yleisesti syvällisempää analyysiä ja tulkintaa kuin sähköiseltä medialta, millä voi olla yhteyttä mahdollisiin vaikutuseroihin eri viestinten välillä yhteiskunnallisen luottamuksen suhteen. (Huovila 1995, 4-5, 60-61 & Huovila 2001, 7)

Internet-pohjaisten viestinten (sisältäen mm. nettilehtiä, -televisiota, -radiota ja keskustelufoorumeja) merkittävin ero muihin medioihin nähden on Internetin reaaliaikaisuus ja monipuolisuus (Huovila 2005, 156-158). Tämä voi toisinaan tarkoittaa heikosti valmisteltuja julkaisuja, mutta toisaalta tarjoaa kokonaan erilaisen vaikutuskanavan kuin

perinteinen media. Internetin käyttö itsessään on hyvin moninaista, ja Internet onkin lopulta vain alusta, jossa toiminta voi tapahtua (Uslaner 2004, 23).

3.3 MCR-tutkimusperinne

Oman tutkielmani historiallinen viitekehys on sekä metodologisesti ja temaattisesti USA:ssa 30–60-luvuilla hyvin suosituksessa MCR-tutkimusperinteessä (Mass Communication Research, suom. joukkoviestintätutkimus), erityisesti nk. Columbian koulukunnassa. USA:ssa erityisesti valtiolta, mutta myös erinäiset järjestöt, kiinnostuivat suuresti median vaikutuksista kansalaisiin 1930-luvulle tultaessa. Tähän vaikutti erityisesti maailmansodissa paljon käytetty sotapropaganda, mutta myös perinteisten joukkoviestinten, sanomalehtien, radion ja hieman myöhemmin television, yleistymisen. MCR-tutkimusperinteessä tätä oletettua vaikutusyhteyttä tutkittiin erityisesti määrällisin menetelmin: toisaalla psykologisissa laboratoriokokeissa, mutta erityisesti Columbiassa sosiologisilla survey-kyselyillä. (Kunelius 2010, 127–134 ja Pietilä 1997, 156–174 ja 182–186)

Aluksi median vaikuttavuutta pyrittiin kuvaamaan ns. ”lääkeruiskumallilla”, jossa ärsykkeestä suoraan seuraa tietynlainen käyttäytyminen tai vähintäänkin alttius siihen. Eri­tyisesti tätä ilmiötä pyrittiin tutkimaan laboratorioden psykologisilla koeasetelmilla. Sittemmin vaikutusmallit ymmärrettiin moninaisemmiksi, ja lyhytaikaisesta vaikutuksesta pitkäaikaisemmaksi. Tällaisten vaikutusten tutkimiseen kehitettiin entistä kehittyneempiä survey-kyselyitä, joissa sovellettiin kehittyneempiä tilastollisia menetelmiä, mm. paneeliaineistoja. 60-luvun loppuun mennessä kiinnostus MCR-tutkimukseen alkoi kuitenkin vähentyä, sekä kritiikki sitä kohtaan kasvaa. Syitä näihin olivat muun muassa se, että havaintojen mukaan joukkoviestinten vaikutus jäi varsin pieneksi, erityisesti kenttäolosuhteissa. Ihmiset eivät omaksuneetkaan sellaisenaan median levittämiä mielikuvia, vaan suodattivat niitä tehokkaasti omien ennakoasenteidensa kautta. Lisäksi epäsuoran vaikutuksen mallit valtasivat tilaa vaikutuskeskustelussa. Kritiikki kohdistui lisäksi käytettyjen menetelmien rajallisuuteen sekä tutkimusten poliittisiin taustoihin, mutta myös tutkimusasetelmaan, jossa kansalainen nähtiin median passiivisena vastaanottojana, eikä aktiivisena osallistujana. (Kunelius 2010, 135-142 ja Pietilä 1997, 186-193)

3.4 Suoran vaikutuksen mediateoriat

Median suorista positiivisista ja negatiivisista vaikutuksista yhteiskuntaan on olemassa useita teorioita. Tarkoitukseni on käyttää oman analyysini pohjana englantilaisen politiikan tutkija Kenneth Newtonin (1999) käyttämiä termejä ”*mobilisaatio*” ja ”*mediamalaise*”, eli ”*mediapahoinvointi*” kuvaamaan median vaikutuksia. Newtonin mukaan media osaltaan lisää poliittista apatiaa, kyynisyyttä, vieraantumista ja sosiaalisen pääoman katoamista, mitä hän kuvaa mediapahoinvoinnilla. Tällaista ilmiötä voi hänen mukaansa aiheuttaa aggressiivinen journalismi ja median taipumus korostaa ikäviä tapahtumia ja tuoda esille väärinkäytöksiä – sekä uutisten massiivinen vyörytys ilman kunnollista syventymistä. Erityisesti televisiota on mediatutkimuksen parissa syytetty edellisen kaltaisesta vaikutuksesta.

Median positiivisia vaikutuksia, tietoisuuden, ymmärryksen ja aktiivisuuden lisääntymistä, Newton (1999) kuvaa termillä *mobilisaatio*. Mobilisaatio aktivoi mediaa seuraavia henkilöitä keskustelemaan ja pohdiskelemaan mediassa esiintyneitä asioita, ja sitä kautta myös asenteet voivat muuttua luottavaisemmaksi. Median muoto ja sisältö eivät ole kuitenkaan merkityksellisiä: usein on havaittu, että television ja viihdemedian vaikutukset asenteisiin ovat olleet lähempänä mediapahoinvointiteoriaa kuin vaikkapa sanomalehtien ja asiallisen uutismedian (Newton 1999, 577-581). Näiden teorioiden pohjalta ei voida luoda mitään yksisuuntaista hypoteesia siitä, olisiko median vaikutus luottamustekijöihin Suomessa positiivinen vai negatiivinen: se voi olla kumpaa vain tai erisuuntainen eri medioiden osalta.

Millä tavalla media sitten vaikuttaa kuluttajiinsa? Vaikkei tässä tutkielmassa kiinnitetäkään erityistä huomiota vaikutuksen muotoihin, on silti hyvä esittää muutama yleisin teoria tämän vaikutuksen muodostumisesta. Näitä ovat muun muassa Agenda Setting -teoria, hiljaisuuden spiraali, kehystäminen sekä kultivaatioteoria. Näistä Agenda Setting -teoria ja kehystäminen muistuttavat voimakkaasti toisiaan: Agenda Settingissä media ohjaa ihmisten mielipiteitä esille tuotavien aiheiden valinnassa ja kehystämisessä media valitsee käsiteltäville aiheille rajaukset ja näkökulmat. Hiljaisuuden spiraalissa taas ihmiset mukautuvat kuviteltuun ”yleiseen mielipiteeseen” ja toimivat sen mukaan, vaikka olisivat tosiasiallisen perin toista mieltä. Tämä taas vahvistaa ulospäin median alulle paneman ”yleisen mielipiteen” vaikuttavuutta. Kultivaatioteoria taas lähestyy median vaikutuksia joukkoviestinnän ja muun yhteiskunnan jatkuvan ja kasautuvan vuorovaikutuksen kautta: media ja ympäristö vaikuttavat toisiinsa ja ihmiset kasvavat niiden parissa – valitsivat he niin tai eivät. (Kunelius 2010, 142-147)

3.5 Vastaavat tutkimukset

Aiheesta on olemassa tuoreita tutkimuksia mm. Yhdysvalloista ja Iso-Britanniasta. Tässä tutkielmassa käytän vertailukohtana niistä muutamaa: amerikkalaista Eric Welchin ja Charles Hinnantin (2003) Internetin käyttöä ja hallinnon luottamusta käsittelevää tutkimusta ”Internet Use, Transparency, and Interactivity Effects on Trust in Government”, Patricia Moyn, Michael Pfaun ja LeeAnn Kahlorin (1999) median vaikutusta demokraattisten instituutioiden nauttimaan luottamukseen käsittelevää ”Media use and public confidence in democratic institutions” -tutkimusta, Kenneth Newtonin (1999) britannialainen mediankäyttötutkimusta ”Mass Media Effects: Mobilization or Media Malaise?” sekä kahta Eric M. Uslanerin artikkelia (2004 ja 1998). Lisäksi suhteutan tuloksia Suomea koskevaan artikkeliin ”Televisionkatselun sosiaalinen eriytyminen ja yhteiskunnalliset seuraukset nyky-Suomessa” (Purhonen 2011), jossa sivujuonteena käsitellään television katsomisen vaikutuksia passiivisuuteen, johon sisältyy alhainen sosiaalinen luottamus.

Moyn, Pfaun ja Kahlorin tutkimuksessa (1999) havaittiin useita yhteyksiä median kulutuksen ja asenteiden välillä: sanomalehtien lukijat luottavat enemmän oikeuslaitokseen, ei-perinteisen median seuraaminen korreloi negatiivisesti poliisin luottamukseen kanssa, ja TV:n katsomisella oli negatiivinen yhteys demokraattisten instituutioiden nauttimaan luottamukseen, eräitä mainitakseni. Median vaikutukset ovat siis tässä tutkielmassa sekä positiivisia että negatiivisia. Iso-Britanniassa tehdyssä tutkimuksessa (Newton 1999) median vaikutuksen luottamukseen ja uskoon demokratian toimivuudesta olivat pääasiassa positiivisia, lukuun ottamatta sanomalehtien aiheuttamaa lievää kyynisyyden lisääntymistä. Havainto antaa siis tukea mobilisaatioteorialle. Toki on huomioitava eri viestinten erilainen rooli anglo-amerikkalaisissa maissa kuin Suomessa: brittiläinen iltapäivälehdistö saattaa olla ajoittain hyvinkin raadollinen verrattuna suomalaisiin vastineisiinsa. Purhonen (2011) taas havaitsee suomalaisten keskuudessa passiivisuuden olevan hieman tavallista korkeampi televisiota runsaasti katsovien joukossa. Tässäkin tapauksessa tosin selittävä tekijänä on ennen kaikkea katselun intensiteetti ja tärkeys, eikä vaikutus ole kovinkaan voimakas.

Welchin ja Hinnantin tutkimuksessa (2003) havaittiin Internetin käytön lisäävän luottoa hallintoon, tosin tutkimus keskittyi varsin rajattuihin muuttujiin. Uslanerin (2004) mukaan Internetillä taas ei ole havaittavaa vaikutusta yleiseen luottamukseen. Selitysasteet eivät missään näistä tutkimuksista olleet erityisen korkeita (kaikissa alle 30 %), joten selvästikin asiaan vaikuttavat monet satunnaiset ja kulttuurilliset elementit, joita on empiirisesti vaikea mitata.

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

4.1 Aineiston kuvaus

Aineistona tutkielmassani käytän European Social Survey 2010: Suomen osa-aineistoa¹. Otos on poimittu systemaattisesti yksilötasolla Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta 15 vuotta täyttäneiden osalta. Kyseessä on strukturoidulla kyselylomakkeella toteutettu survey-aineisto ja sen vastausosuus on 58,7 %. Vastaajia aineistossa on 1878 henkilöä. Käytän painokertoimenä tutkimassani aineistossa valmiina ollutta analyysipainoa, joka korjaa otosta paremmin Suomen väestösuhteita edustavaksi. Tarkastelen tutkielmassani pelkästään niitä vastaajia, jotka ovat ilmoittaneet olevansa Suomen kansalaisia. Tällä pyrin rajaamaan pois epäolennaisia kulttuurillista hajontaa.

Aineistossa on kysymysten tasolla eritelty luottamuksen kokemista eri tavoilla. Kysymyksiä ovat esimerkiksi: ”Voiko mielestänne ihmisiin luottaa, vai onko niin, että ihmisten suhteen ei voi olla liian varovainen” ja ”Uskotteko, että poliitikot yleensä välittävät siitä, mitä Teidän kaltaisenne ihmiset ajattelevat?”. Tämän kaltaisia tähän tutkielmaan soveltuvia kysymyksiä aineistossa on yhteensä 24 kappaletta (ks. Liite 1), ja ne on skaalattu asteikolle 1-10, jossa 10 tarkoittaa aina luottavaisinta vastausta ja 1 vähiten luottavaista.

Luottamusmuuttujien lisäksi aineistossa on kysytty TV:n, sanomalehtien, radion ja Internetin parissa käytettyä aikaa, jotka ovat tutkielmani pääasialliset selittävät muuttujat. Analyysini tukena käytän kysymyksiä uutisten, ajankohtais- tai politiikkaa käsittelevien ohjelmien/juttujen seuraamiseen käytetystä ajasta TV:n, radion, Internetin ja sanomalehtien osalta. Vastausten asteikko (0-7) on järjestysasteikollinen puolen tunnin tarkkuudella, mikä hieman rajoittaa analyysimahdollisuuksia. Asteikon viimeinen luokka on avoinainen ”yli kolme tuntia”. Asteikko voidaan kuitenkin tulkita ns. ”hyväksi järjestysasteikoksi”, sillä asteikon luokat ovat samanpituisia viimeistä luokkaa lukuun ottamatta

Mikäli minun olisi ollut mahdollista valita millainen aineisto tahansa, olisin ehdottomasti halunnut lisätä käyttämäni aineistoon (European Social Survey 2010) ajallisen ulottuvuuden, eli käyttää paneeliaineistoa, eli pitkittäisdataa. Paneeliaineistolla myös kausalisuussuhteen selvittäminen olisi ollut mahdollista, sillä muutos luottamuksessa voitaisiin paikantaa ajallisesti. Lisäksi paneeliaineistolla olisi mahdollista kontrolloida sellaisia havaitsemattomia persoonallisia ja kulttuurisia taustatekijöitä, jotka vaihtelevat vastaajit-

---

¹ Koodikirja saatavilla: <<http://www.fsd.uta.fi/fi/aineistot/luettelo/FSD2682/cbF2682.pdf>>

tain, mutta säilyvät yli ajan. Sellaista paneeliaineisto ei tämän tutkielman tutkimusasetelmalla ole kuitenkaan saatavilla, joten joudun tyytymään poikittaisaineistoon ja hyväksymään sen rajoitteet. Huomionarvoista on myös se, että ihmisillä on taipumus vastata kyselyihin antaen itsestään todellista positiivisemmän kuvan. Ihmisten väitteet heidän mediankäyttönsä luonteesta eivät siis välttämättä vastaa totuutta: viihteen määrä saatetaan aliarvioida ja asiasisältöä yliarvioida. Täten vastauksissa uutisten ja ajankohtais- tai politiikkaa käsittelevien ohjelmien/juttujen seuraamiseen käytetystä ajasta saattaa olla pahojakin vääristymiä. Mikäli aineisto olisi antanut tarkemmin tietoa eri medioiden seuraamisen luonteesta, olisi se myös ollut hyvä ottaa huomioon.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Pääasiallisina analyysimenetelminä käytän lineaarista regressioanalyysiä sekä moniluokitteluanalyysia (MCA-analyysi, Multiple Classification Analysis). Regressioanalyysin avulla pyrin vahvistamaan mahdollisten vaikutussuhteiden voimakkuuden ja tilastollisen merkittävyyden, sekä vakioimaan tehokkaasti kolmansien tekijöiden vaikutuksen. Regressioanalyysin heikkouksia on tarkastelun rajoittuminen lineaariseen suhteeseen, eli osaryhmätarkastelun puuttuminen, sekä luokitteluasteikollisten muuttujien käytön hankaluus. Lineaarisuutta en koe ongelmana, sillä oletuksena lähdän siitä, että median kulutuksen mahdollinen yhteys luottamukseen on lineaarista. Regression vahvuus on kuitenkin jatkuvien muuttujien tehokas tarkastelu (Jokivuori & Hietala 2007, 40-45). Luokitteluasteikolliset muuttujat olen ottanut regressiomalliin binäärimuuttujina, jotka voivat saada vain arvoja ”kyllä” tai ”ei”. Selittävät muuttujat sekä osan taustamuuttujista säilytän (hyvinä) järjestysasteikollisina, sillä tarkoituksena on selvittää lineaarista yhteyttä. Analyysin kannalta olisi parempi, jos tiedot olisivat jatkuvia, mutta tässä tilanteessa järjestysasteikollisten muuttujien käyttäminen on perusteltua analyysin yksinkertaistamiseksi (em., 40-45). Poikkeuksena on Internetin käyttö, jota tarkastelen regressioanalyysissä binäärimuuttujana (Käyttääkö vastaaja Internetiä päivittäin), koska vastaukset ovat erittäin painottuneita kahden ääripäähän, eikä muuttuja ole lainkaan normaalisti jakautunut. Menetelmän heikkoutena on myös se, että käyttämäni tilasto-ohjelma SPSS Statistics ei osaa käyttää heteroskedastisuus-robustia regressiota, jolloin teoriassa mallini saattaa antaa merkitseviä tuloksia liian helposti, mikäli muuttujat eivät ole riittävän homoskedastisesti jakautuneita. Silmämääräisellä tarkastelulla en kuitenkaan havainnut merkittävää heteroskedastisuutta.

MCA-analyysin tehtävänä on antaa tarkempia tuloksia sen suhteen, missä ryhmissä suurimmat keskimääräiset luottamuserot ovat ja mahdollistaa täysin luokkaasteikollisten taustamuuttujien käyttö. MCA-analyysissä taustamuuttujien mahdollinen määrä on kuitenkin rajatumpi, eikä jatkuvien selittävien muuttujien käyttäminen ole mahdollista, vaan ne pitää ryhmitellä erikseen. Tilastollisen yhteyden havaitseminen on täten hankalampaa, mutta toisaalta menetelmä on vähemmän herkkä selittävien muuttujien väliselle korrelaatiolle, eli multikollinearisuudelle. (Jokivuori & Hietala 2007, 155-160)

Tulosten elaboroimiseksi pyrin käyttämään mahdollisimman laajasti olennaisia sosio-ekonomisia taustamuuttujia. Näitä ovat vastaajan ikä, koulutustaso, sukupuoli, ammattiasema, äidinkieli, kotitalouden nettotulotaso, työttömyys, poliittinen kanta, asuinkunnan koko sekä tieto siitä, asuuko vastaaja ilman elämäkumppania vai ei. Vakioimalla nämä tekijät pyrin eristämään yhteiskunnallisen luottamuksen ja median kulutuksen välisen todellisen yhteyden, vaikka täysin tähän ei tietenkään päästä. Tulotaso on näistä taustamuuttujista menetelmällisesti ongelmallisin, sillä riittävästi vastauksia on ainoastaan kotitalouden tuloluokkiin jaetussa muuttujassa. Tämän tulkinta on taas vaikeaa, sillä tarkkaa tulotasoa ei tiedetä, jolloin sitä on vaikeaa suhteuttaa kotitalouden jäsenten määrään. Täten käytän kotitalouden nettotulotasoa sellaisenaan suhteuttamatta sitä mihinkään.

Jotta luottamusta eri instituutioihin voitaisiin tarkastella mahdollisimman uskottavasti, olen luonut luottamusta koskevista kysymyksistä summamuuttujia, joiden muodostuksessa olen käyttänyt apuna pääkomponenttianalyysiä (varimax-rotatio, ks. Liite 2). Lopulliset summamuuttujat ovat luottamus demokraattisiin ja poliittisiin instituutioihin (Cronbachin alfa 0,912), luottamus poliisiin ($\alpha = 0,748$), luottamus oikeuslaitokseen ($\alpha = 0,743$) ja luottamus kanssaihmiin ($\alpha = 0,727$). Muuttujien reliabiliteetti on siis varsin korkea. Kaikki edellä mainitut selitettävät muuttujat on skaalattu asteikolle 1-10, ja ne ovat selkeän normaalisesti jakautuneita. Muilta osin noudatin pääkomponenttianalyysin antamaa jaottelua, mutta siirsin kysymyksen b5 ”Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Oikeusjärjestelmä?” demokraattisista ja poliittisista instituutioista oikeuslaitokseen kohdistuvaksi kysymykseksi ja jätin osan poliisiin kohdistuneista kysymyksistä kokonaan käyttämättä. Syy siihen on, että pääkomponenttianalyysin mukaan luottamus poliisin toimintaan ja poliisin arvojen hyväksyminen ovat eri asioita. Tässä tutkielmassa käytän poliisiin kohdistuvan luottamuksen osoittajana vain ensimmäistä, johon laskin mukaan myös kysymyksen b6 ”Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliisi?”.

5 PAHA TELEVISIO, HYVÄT SANOMALEHDET?

5.1 Median kulutuksella ja luottamuksella on yhteys...

Lähdin rakentamaan regressiomallia käyttämällä samalla tukena MCA-analyysiä. Selittäviä muuttujia on neljä (Luottamus demokraattisiin ja poliittisiin instituutioihin, Luottamus oikeuslaitokseen, Luottamus poliisiin, ja Luottamus kanssaihmissiin), joten regressioyhtälöitäkin on neljä kappaletta (ks. sivu 11). Jokaisesta regressioyhtälöstä on lisäksi kaksi mallia: yksikertainen malli, jossa on mukana vain median käytöstä kertovat selittävät muuttujat, sekä lopullinen malli, jossa on mukana kaikki taustamuuttujat. MCA-analyysin perusteella (ks. Liite 3) otin käyttöön ikää käsittelevän binäärimuuttujan: onko vastaajan ikä 30–70 vuoden välillä, sillä huomasin iällä olevan epälineaarinen suhde luottamukseen poliittisiin ja demokraattisiin instituutioihin. Tällä tavoin pystyn huomioimaan iän epälineaariseen vaikutuksen. Suurin osa taustamuuttujista onkin binääri-, eli dummy-muuttujia. Poikkeuksena on ikä vuosina, kotitalouden tulotaso osaryhmiin luokiteltuna (asteikolla 1 - 10) sekä poliittinen kanta: oikeistolaisuus (0 - 10, jossa 0 tarkoittaa vasemmistoa).

Regressioanalyysi (ks. Taulukko 1) antaa tuloksen, jonka mukaan median kulutuksella näyttäisi olevan tilastollisesti merkitsevä yhteys yleistyneeseen ja institutionaaliseen luottamukseen. Television katselun yhteys luottamukseen on regressiomallin mukaan negatiivinen ja sanomalehtien positiivinen – juuri sama tulos, minkä Putnam esitti Yhdysvalloissa vuonna 1995 (a). Vaikutus kylläkin heikkenee jonkin verran, kun otetaan taustamuuttujat huomioon, eikä se näin ollen ole erityisen voimakas. Lisäksi yhteys tulee esille vain osassa selitettäviä muuttujia: sanomalehtien lukemisella näyttäisi olevan positiivinen vaikutus kaikkiin muihin luottamusmuuttujiin paitsi oikeuslaitoksen nauttimaan luottamukseen. Sekin vaikutus on positiivinen, muttei merkitsevä 95 % luottamustasolla. Television katselulla puolestaan on erittäin merkitsevä negatiivinen yhteys luottamukseen oikeuslaitosta kohtaan sekä merkitsevä negatiivinen yhteys myös luottamukseen kanssaihmissiin. Radion kuuntelulla on vaimea, mutta merkitsevä negatiivinen yhteys oikeuslaitoksen nauttiman luottamuksen kanssa ja Internetin käytöllä puolestaan vastaava negatiivinen yhteys luottamukseen poliittisiin ja demokraattisiin instituutioihin.

Taustamuuttujista merkittävin selittävä tekijä näyttäisi olevan vastaajan poliittinen kanta oikeisto-vasemmistoakselilla. Tämä on merkitsevä tai erittäin merkitsevä kaikilla luottamus politiikkaan ja demokratiaan taas on alhaisempi kuin nuorien tai vanhusten luot-

Taulukko 1: Yleistynyttä ja institutionaalista luottamusta selittävät tekijät - lineaarinen regressiomalli

Selitettävä muuttuja	Luottamus poliittisiin ja demokraattisiin instituutioihin		Luottamus oikeuslaitokseen		Luottamus poliisiin		Luottamus kanssaihmiin	
	Malli 1	Malli 2	Malli 1	Malli 2	Malli 1	Malli 2	Malli 1	Malli 2
Malli	Malli 1	Malli 2	Malli 1	Malli 2	Malli 1	Malli 2	Malli 1	Malli 2
Vakio	5,644 ***	4,681***	6,881 ***	6,183 ***	6,665 ***	5,939 ***	6,242 ***	5,752 ***
Television katselu	-0,091 ***	-0,041	-0,122 ***	-0,088 ***	-0,001	0,025	-0,059 *	-0,08 **
Radion kuuntelu	-0,050 *	-0,037	-0,082 ***	-0,057 *	-0,021	-0,024	-0,007	-0,001
Sanomalehtien lukeminen	0,061 *	0,056 *	0,048 *	0,047	0,122 ***	0,077 **	0,090 ***	0,06 *
Internetin käyttö (D)	0,027	-0,064 *	0,086 ***	-0,033	-0,061 *	-0,048	0,023	0,036
Vastaaja miespuolinen (D)		-0,059 *		0,014		-0,026		-0,147 ***
Vastaajan ikä		-0,054		-0,070 *		0,054		0,083 *
Vastaaja 30–70-vuotias (D)		-0,116 ***		0,001		-0,041		-0,037
Kotitalouden nettotulotaso		0,084 *		0,093 **		0,047		0,013
Vastaajalla keskiasteen koulutus (D)		0,048		0,100 **		0,022		0,047
Vastaajalla alempi- tai ylempi korkeakoulututkinto (D)		0,062		0,155 ***		-0,008		0,055
Vastaajalla tutkijakoulutus (D)		0,054 *		0,086 ***		0,045		0,037
Vastaaja työskentelee johto- tai asiantuntijatehtävissä (D)		0,073		0,127 **		0,100 *		0,049
Vastaaja työskentelee toimihenkilötehtävissä (D)		-0,043		-0,013		0,028		-0,029
Vastaaja työskentelee suorittavan tason tehtävissä (D)		-0,031		0,006		-0,008		0,021
Vastaaja on työtön (D)		0,008		-0,008		-0,009		-0,021
Vastaajan äidinkieli on ruotsi (D)		0,036		0,012		-0,021		-0,006
Vastaaja asuu yhdessä elämänkumppanin kanssa (D)		-0,006		-0,042		-0,007		0,026
Vastaajan poliittinen kanta: oikeistolaisuus		0,215 ***		0,114 ***		0,115 ***		0,078 **
R	0,112	0,342	0,191	0,366	0,145	0,235	0,103	0,240
R ² selitysaste	0,015	0,117	0,037	0,134	0,021	0,055	0,011	0,047
Muuttujien määrällä korjattu selitysaste	0,013	0,106	0,034	0,124	0,019	0,044	0,008	0,047
F	6,684 ***	11,138 ***	16,951 ***	13,205 ***	9,596 ***	4,985 ***	4,993 ***	5,347 ***

Lineaarinen regressioanalyysi

(D) tarkoittaa, että kyseessä on kaksiosainen binäärimuuttuja, eli ”dummy-muuttuja”

* p < 0,05   ** p < 0,01   *** p < 0,001

tamusmuuttujilla. Luottamus yhteiskuntaan on keskimäärin korkeampi oikeistolaisten kuin vasemmistolaisten keskuudessa. Koulutus ja korkea työstatus taas näyttäisivät lisäävän huomattavasti luottamusta oikeuslaitokseen. Keski-ikäisten (30–70 vuotiaat) keskuudessa joukossa. Miehet taas luottavat naisia vähemmän kanssaihmiinsä, sekä demokratiaan ja politiikkaan. Kotitalouden tulotason kasvattaminen puolestaan näyttäisi lisäävän luottamusta demokratian ja politiikan lisäksi myös oikeuslaitokseen. Iällä on positiivinen yhteys kanssaihmiin luottamisen kanssa, mutta negatiivinen oikeuslaitokseen luottamisen kanssa. Tutkijakoulutus lisää luottoa demokratiaan ja politiikkaan. Poliittisen kannan lisäksi ainut poliisiin luottamiseen vaikuttava taustatekijä näyttäisi olevan johto- tai asiantuntijatehtävissä työskenteleminen, mikä lisää luottoa poliisin toimintaan. Hieman yllättäen vastaajan työttömyydellä, äidinkielellä tai yksinelämisellä ei näyttäisi olevan minkäänlaista yhteyttä laajempaan luottamukseen. Edelleenkin, kausaalisuussuhteen suunnasta ei ole mitään todisteita emmekä voi näin varmaksi tietää, lisääkö luottamus jonkun muuttujan osuutta vai joku muuttuja luottamuksen määrää.

Lopullisten mallien selitysasteet vaihtelevat 4,7 %:sta 13,4 %:iin, eli ihmistieteiden mittapuulla heikosta tyydyttävään. Paljon jää siis selittämättä, mutta toisaalta luottamus on laajasti henkilökohtainen ominaisuus, eikä sitä luultavasti ole mahdollistakaan mallintaa kovin tarkasti ulkoisten tekijöiden perusteella. Vastaavissa ulkomaisissa tutkimuksissa korkeimmat selitystasot jäivät hieman 30 % alapuolelle (esim. Moy, Phau & Kahlor 1999). Muuttujien määrällä korjatut selitysasteet ovat lähellä normaaleja selitysasteita (R^2), mistä voidaan päätellä, ettei taustamuuttujia ole käytetty liikaa. Yksi mallin ongelmakohta on johto- tai asiantuntijatehtävissä toimimisen taustamuuttuja, jolla on vahvaa mallin sisäistä korrelaatiota muihin taustamuuttujiin, eli vahvaa multikollineaarisuutta ($VIF \approx 4,1$) (ks. Jokivuori & Hietala 2007, 50-51). Todennäköisesti korkea ammatillinen asema on hyvin vahvasti yhteydessä kotitalouden tulotasoon ja koulutustasoon. Yksi mahdollinen ratkaisu olisi poistaa kyseinen taustamuuttuja kokonaan, mutten nähnyt sitä tarpeellisenä. Taustamuuttujien tehtävä on kuitenkin vakioita ulkopuoliset tekijät, eivätkä niiden keskinäiset suhteet ole analyysin kannalta olennaisia.

MCA-analyysin tulokset (ks. Liite 3) poikkeavat jossain määrin regressioanalyysin tuloksista, mutta kokonaiskuva on silti sama. Sanomalehtien lukemisella on positiivinen merkitsevä ($p < 0,01$) yhteys luottamukseen poliisia ja kanssaihmiä kohtaan. Televisiolla on puolestaan negatiivinen yhteys kanssaihmiin luottamisen kanssa ($p = 0,013$) ja Internetillä positiivinen yhteys oikeuslaitokseen luottamisen kanssa ($p = 0,044$). Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että MCA-analyysin tulos on kutakuinkin samankaltainen kuin

regressioanalyysin, mutta vaimeampi. Niissäkin mediamuuttujissa, joissa MCA:n tulos ei ole merkitsevä, näyttäisi suunta olevan sama kuin regressioanalyysin merkitsevissä tuloksissa: sanomalehtiä paljon lukevien joukossa luottamuksen tasot ovat keskimäärin korkeampia kuin vähän sanomalehtiä lukevien joukossa. Television kohdalla tilanne on juuri päinvastoin. MCA-analyysi vahvistaa lisäksi taustamuuttujien merkityksen: puoluekannalla, kotitalouden tulotasolla, iällä ja koulutustasolla on suurin yhteys luottamusmuuttujiin. Vahvin luottamus yhteiskuntaa kohtaan näyttäisi löytyvän kokoomuslaisten ja kristillisdemokraattien keskuudesta ja heikoin perussuomalaisten ja vasemmistoliittolaisten keskuudesta. Lisäksi asuinympäristöllä, jota ei huomioitu regressiomalleissa, näyttäisi olevan merkitystä: institutionaalinen luottamus on suurinta yli 100 000 asukkaan kaupungeissa ja pienintä maaseudulla.

5.2 ... Mutta mitä tämä yhteys merkitsee?

Tiivistäen analyysin tulokset voidaan todeta, että keskimäärin sanomalehtien lukemisella on vaimea positiivinen yhteys institutionaaliseen ja yleistyneeseen luottamukseen, ja television katselulla negatiivinen. Radion ja Internetin osalta tulokset ovat niin epäselviä ja osittain erisuuntaisia, että itse en ainakaan uskaltaisi esittää niistä minkäänlaista merkitsevää yhteyttä. Television ja sanomalehtien osalta sekä regressioanalyysin että MCA-analyysin tulokset ovat kuitenkin niin yhtenevät, että on perusteltua esittää yhteyden olevan aidosti olemassa.

Kuten jo aiemmin totesin, institutionaalista ja yleistä luottamusta ei ole tarkoituksenmukaista erottaa toisistaan. Tulokset tukevat tätä näkemystä, yhteys on kummassakin samansuuntaista. Tarkasteltaessa yleistynyttä luottamusta (luottamus kanssaihmiin) yhteys näkyy vain selkeämmin. Teorian perusteella luottamus demokraattisiin ja poliittisiin instituutioihin saattaisi vaihdella poliittisten suhdanteiden mukaan. Ainakaan tässä aineistossa vuodelta 2010 ei voida havaita merkittävää eroa muihin institutionaalisiin muuttujiin.

Onko havaittu yhteys sanomalehtien lukemisen tai television katselun, sekä yhteiskunnallisen luottamuksen välillä sitten merkki kausaalisuhteesta? Tähän kysymykseen ei ole tämän aineiston pohjalta mahdollista yksiselitteisesti vastata. On myös täysin mahdollista, että ihmiset seuraavat mediaa valikoiden omien luonteenpiirteidensä mukaisesti ja luottavaisemmat valitsevat keskimääräistä useammin sanomalehden. Jotain erilaisista mediankäyttäjärühmistä voidaan kuitenkin sanoa luottamuksen osalta. Aineistosta on nimit-

täin havaittavissa (ks. taulukko alla), että sanomalehtien lukemisella on yhteys lisääntyneeseen uutis-, politiikka- tai ajankohtaistarjonnan seuraamiseen myös muiden media-

Taulukko 2: Eri medioiden kulutuksen ja asiasisällön osuuden yhteys

		Television katselun %-osuus uutislähetystiä, tai politiikkaa ja ajankohtaisia tapahtumia käsitteleviä ohjelmia	Radion kuuntelun %-osuus uutislähetystiä tai politiikkaa ja ajankohtaisia tapahtumia käsitteleviä ohjelmia	Sanomalehtien luvun %-osuus politiikkaa ja ajankohtaisia tapahtumia
Television katselu	Korrelaatiokerroin	-,304**	-,029	-,038
Radion kuuntelu	Korrelaatiokerroin	,027	-,258**	,026
Sanomalehtien lukeminen	Korrelaatiokerroin	,161**	,127**	-,373**
Internetin käyttö	Korrelaatiokerroin	-,075**	-,047	,083**

Spearmanin korrelaatiomatsiisi - merkitsevyytasot kaksisuuntaisina: * $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$

välineiden osalta. Toisin sanoen, sanomalehtien lukijat seuraavat keskimäärin enemmän ajankohtaisohjelmistoa, oli kyseessä mikä hyvänsä mediatyyppi. Internetin osalta tätä väitettä ei voida vahvistaa, sillä Internetin käytön luonnetta ei ole aineistossa eritelty. Tulos perustuu Spearmanin korrelaatiomatriisiin (Taulukko 2), jossa vaaka-akselilla on ajankohtaisohjelmiston seuraamisen prosenttiosuus koko kyseisen median parissa käytetystä ajasta ja pystyakselilla eri viestinten seuraamisen kokonaismäärä. Käytin Spearmanin korrelaatiota Pearsonin sijaan, sillä parametriton Spearman soveltuu myös järjestysasteikollisille muuttujille.

Taulukossa 2 kunkin median parissa käytetyn ajan korrelaatio saman median ajankohtaisohjelmiston seuraamisen kanssa ei ole sinällään kiinnostavaa, sillä yhteys on itsestään selvästi olemassa ja se näyttää olevan kaikissa tapauksissa negatiivinen. Tämä kertoo vain sen, että mitä enemmän kutakin mediaa seuraa, sitä pienempi osuus kyseisen median kulutuksesta on keskimäärin ajankohtaisohjelmistoa. Kiinnostavaa sen sijaan on se, että sanomalehtien lukemisella on merkitsevä ($p < 0,01$) positiivinen suhde ajankohtaisohjelmiston seuraamiseen radiossa ja TV:ssä, mikä voikin hyvin selittää sanomalehtien lukijoiden korkeaa luottamusta kanssaihmiin ja instituutioihin. Tämäkin tulkinta nojaa kuitenkin siihen, että ihmisten ilmoittamat luvut ajankohtaisohjelmiston seuraamiselle eivät ole liikaa vinoutuneet, ainakaan eri mediankäyttöryhmien välillä. On luultavaa, että osa vastaajista liioittelee ajankohtaisohjelmiston katselun osuutta, mutta niin pitkään kuin kaikki liioittelevat keskimäärin yhtä paljon, ei tilanne ole analyysin kannalta ongelma.

6 POHDINTA

Tutkielmani tulokset antavat tukea Putnamin (1995a, 71-72) teorialle, jonka mukaan televisio rapauttaa ja sanomalehdistö vahvistaa luottamusta yhteiskuntaan. Samalla tulokset vahvistavat myös Kenneth Newtonin (1999) esittämää ajatusta, jossa median mobilisaatiovaikutus on voimakkaammin yhteydessä sanomalehtiin ja vastaavasti mediapahoinvointi yhteydessä television katseluun. Havaitsemani yhteys on kuitenkin verrattain heikko, eikä sen perusteella ole mielekäästä lähteä vetämään liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Lisäksi on huomioitava, että tarkastelun kohteena ovat olleet vain median suorat vaikutukset, joita pidetään vain jäävuoren huippuna median täydestä vaikuttavuudesta. Mahdollisia positiivisia tai negatiivisia epäsuoria vaikutuksia ei ole huomioitu.

Kenneth Newtonin vastaavassa brittiläisessä tutkimuksessa (1999) havaittiin myös merkitsevä positiivinen yhteys broadsheet-sanomalehtien ja luottamuksen välillä. Newton oli eritellyt sanomalehdet luokkiin niiden olemuksen perusteella, mikä onkin Iso-Britannian lehdistön kontekstissa perusteltua. Suomessa ei ole kuitenkaan samanlaista keltaisen lehdistön perinnettä, eikä myöskään selkeää jaottelua laatu- ja sensaatiolehtiin. Pasi Kiviojan (2008, 14) mukaan suomalaiset iltapäivälehdetkin sijoittuvat brittiskaalalla populaarilehtien vakavimpaan päähän. Uskon siis yhden sanomalehtimuuttujan kuvaavan kokonaisilmiötä Suomessa varsin hyvin. TV:n osalta Newton ei havainnut yhteyttä luottamukseen, mutta havaitsi kuitenkin kyynisyyden olevan korkeampi paljon televisiota katsovien keskuudessa. Myös amerikkalainen Moyn, Phayn ja Kahlorin tutkimus (1999) antaa samansuuntaisia tuloksia kuin omani: yhteys on olemassa, mutta se ei ole kovin suuri.

Kuten taulukossa 2 on esitetty, sanomalehtien lukijat ovat muita kiinnostuneempia ajankohtaisohjelmistosta kaikkien medioiden parissa. Havainnon pohjalta esitän, että luottamusta lisää nimenomaan asiapainotteinen mediasisältö, jolla on edellytyksiä laajentaa kohdeyleisön ymmärrystä ympäröivästä maailmassa. Tällaista sisältö sanomalehtien lukijat mitä ilmeisimmin haluavat seurata. Tämä herättää keskustelun kausaali-vaikutuksen suunnasta: onko niin että media vaikuttaa luottamukseen vai luottamus median kulutustapoihin? Yhteys saattaa selittyä sillä, että eri mediavälineet vetoavat erilaisiin ihmisiin. Sanomalehtien tapauksessa tämä tarkoittaisi sitä, että jo valmiiksi asiasisällöstä kiinnostuneet ja yhteiskuntaan luottavat hakeutuvat sanomalehtien pariin, koska ajattelevat sanomalehdistä löytyvät muita medioita enemmän asiasisältöä. Toisaalta voi olla myös niin, kuten mobilisaatioteoria väittää, että sanomalehtien lukemisesta seuraava tiedon lisääntyminen ja maa-

ilmankuvan laajeneminen lisääisivät luottamusta ympäröivään yhteiskuntaan, ja samalla herättävät kiinnostuksen ajankohtaisohjelmiston seuraamiseen muissa medioissa. Samoin voi myös olla, että television ääreen päätyvät helpommin ne, joilla luottamus instituutioihin ja kanssaihmiisiin on heikompaa. Television viihteellisempi rooli ei kenties aiheuta samanlaista vaikutusta asiapitoiset lehdet.

Kausaalivaikutuksen selvittäminen olisikin tärkeä jatkotutkimuksen aihepiiri. Olisi paljon helpompi arvioida eri mediatyyppien hyödyllisyyttä tai haitallisuutta, mikäli vaikutussuunta olisi tiedossa. Sen selvittäminen ei ole varmastikaan helppoa, mutta esimerkiksi pitkittäisaineistoa hyväksi käyttämällä se voisi olla mahdollista. Mikäli muutos median seuraamistottumuksessa tapahtuu ennen asennemuutosta, voidaan päätellä, että medialla on vaikutusta asenteisiin. Toistaiseksi kausaalisuus jää kuitenkin oletusten varaan.

Internetillä ja radiolla ei tulosteni pohjalta vaikuta olevan juurikaan yhteyttä laajempaan yhteiskunnalliseen luottamukseen. Internetin osalta tulos tukee Uslanerin (2004) tulkintaa, jonka mukaan Internet on välineenä niin laaja, ettei pelkästään sen käyttö kerro enempää kuin kadun käyttäminen paikasta toiseen siirtymiseen. Se, mitä kukin Internetissä tekee, onkin aivan toinen kysymys. Relevanttia olisikin jatkossa tutkia muun muassa sitä, millainen yhteys Internet-pohjaisilla perinteisillä medioilla (esim. verkkolehdet ja netti-TV) on institutionaaliseen ja yleistyneeseen luottamukseen. Samalla voisi olla hyödyllistä eritellä televisionkin katselua muun muassa kanavien ja ohjelmatyyppien perusteella, sekä mitata median parissa käytettyä aikaa tarkemmin ja luotettavammin.

Olisi tietenkin typerää väittää, että mediankäyttömuodolla olisi itsessään aukoton yhteys kansalaisten kokemaan luottamukseen. Sisältö sen sijaan ratkaisee. On tosiasia, että eri joukkoviestimillä on erilainen rooli mediakentässä (ks. Huovila 1995) ja tällä roolilla näyttäisi olevan yhteys eri instituutioiden nauttimaan luottamukseen. Mikäli teorian pohjalta muodostettu oletus, että median kulutuksella on vaikutusta luottamukseen, pitää paikaansa, niin kyseessä on ulkoisvaikutus. Kuten useat teoreetikot (esim. Rothstein 2005, Uslaner 2002, Putnam 1995a,b) ovat päätelleet, yleistyneen ja institutionaalisen luottamuksen kasvu on yhteiskunnalle merkittävästi eduksi. Erityisen tärkeää tällainen luottamus on Pohjoismaissa, missä hyvin moni yhteiskunnallinen toiminto on asetettu valtiollisten instituutioiden tehtäväksi. Voidaan siis päätellä, että sanomalehtien lukemiseen liittyy positiivinen yhteiskunnallinen ulkoisvaikutus ja television katseluun vastaavasti negatiivinen ulkoisvaikutus. Pohjimmiltaan kyseessä on sama ajatus kuin Kenneth Newtonin mobilisatiossa ja mediapahoivoinnissa.

Näyttäisi siltä, että sanomalehdistö on historian saatossa omaksunut roolin tuottaa sellaista sisältöä, jolla on luottamusta lisäävä vaikutus, ja televisio päinvastoin. Television puolustukseksi on sanottava, että eri kanavilla ja eri ohjelmilla todennäköisesti on hyvin erilainen yhteys luottamukseen. Sanomalehdistö, varsinkin kun puhutaan päivälehdistä, on kuitenkin varsin homogeeninen joukko. Sanomalehtien lukemiseen kannattaa siis kannustaa esimerkiksi kouluissa. Mikäli sanomalehdet huomioidaan positiivisesti esimerkiksi verotuksessa, saattaa olla että sanomalehtien lukeminen lisääntyy ja samalla yhteiskunnallinen luottamus kasvaa. Tällä sanomalehtien yleiseen hyödyllisyyteen nojaavalla perusteella esitän, että saamani tulokset kyseenalaistavat Kataisen I hallituksen päätöksen järkevyyden asettaa sanoma- ja aikakauslehdet arvonnäköverovelvollisiksi.

7 LÄHTEET

- Huovila, Tapani (2001): Uutinen eri välineissä: GSM-sähkeestä taustajuttuun. Vantaa: Tummavuoren Kirjapaino Oy.
- Huovila, Tapani (1995): Uutisvuorokausi: Tutkimus medioiden eroista. Helsinki: Inforviestintä Oy
- Iisakka, Laura (2006): Sosiaalinen pääoma Suomessa: tilastokatsaus. Helsinki: Tilastokeskus.
- Jokivuori, Pertti & Hietala, Risto (2007): Määrällisiä tarinoita: Monimuuttujamenetelmien käyttö ja tulkinta. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Shrum, L. J.; Petty, Richard; Priester, Joseph; Briñol, Pablo & Rogers, Everett (2002): Media Effects: Advances in Theory and Research. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kivioja, Pasi (2008): Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa. Tampere: Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.
- Klapper, Joseph (1957): What we know about the Effects of Mass Communication: The Brink of Hope. *The Public Opinion Quarterly* 21 (4), 453-474. Oxford University Press. <<http://www.jstor.org/stable/2746759>>
- Komu, Merja & Hellsten, Katri (2010): Luottamus ihmisiin ja luottamus instituutioihin Euroopassa. Helsinki: Kelan tutkimusosasto. <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/16514/Nettityopapereita12.pdf?sequence=1>> Luettu 28.11.2012
- Kovalainen, Anne & Österberg, Johanna (2000): Sosiaalinen pääoma ja luottamus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kunelius, Risto (2010): Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. Helsinki: Sanoma Pro.
- Moy, Patricia; Pfau, Michael & Kahlor, LeeAnn (1999): Media use and public confidence in democratic institutions. *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 43 (2), 137 <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=ufh&AN=1979838&site=ehost-live>> Luettu 15.11.2012
- Newton, Kenneth (1999): Mass Media Effects: Mobilization or Media Malaise? *British Journal of Political Science* 29, 477-499. <http://journals.cambridge.org/abstract_S0007123499000289> Luettu 15.11.2012
- Nordenstreng, Kaarle & Wiio, Osmo (toim.) (2012): Suomen mediamaisema. Tampere: Vastapaino
- Pietilä, Veikko (1997): Joukkoviestintätutkimuksen valtateillä. Tampere: Vastapaino.

- Portes, Alejandro & Landolt, Patricia (1996): The Downside of Social Capital. *The American Prospect* 26, 18-21
- Putnam, Robert D. (1995a): Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy* 6 (1), 65–78
- Putnam, Robert D. (1995b): Tuning In, Tuning Out: The Strange Disappearance of Social Capital in America. *Political Science and Politics* 28 (4), 664-683
- Purhonen, Semi (2011): Televisionkatselun sosiaalinen eriytyminen ja yhteiskunnalliset seuraukset nyky-Suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (5).
<<http://www.stakes.fi/yp/2011/6/purhonen.pdf>> Luettu 15.11.2012
- Rothstein, Bo & Stolle, Dietlind (2008): The State and Social Capital: An Institutional Theory of Generalized Trust. *Comparative Politics* 40 (4), 441-459.
<<http://www.jstor.org/stable/20434095>> Luettu 15.11.2012
- Rothstein, Bo (2005): *Social Traps and the Problem of Trust*. New York: Cambridge University Press.
- Seligman, Adam (1997): *The Problem of Trust*. New Jersey: Princeton University Press.
- Uslaner, Eric (2004): Trust, Civic engagement, and the Internet. *Political Communication* 21 (2), 223-242 < <http://www.edtechpolicy.org/ArchivedWebsites/internettrust.pdf>> Luettu 30.11.2012
- Uslaner, Eric (2002): *The Moral Foundations of Trust*.
<<http://www.bsos.umd.edu/gvpt/uslaner/uslanermoralfoundations.pdf>> Luettu 15.11.2012
- Uslaner Eric (1998): Social Capital, Television, and the “Mean World”: Trust, Optimism, and Civic Participation. *Political Psychology* 19 (3), 441–467
- Welch, Eric & Hinnant, Charles: Internet Use, Transparency, and Interactivity Effects on Trust in Government (2003). *System Sciences*, 2003. Proceedings of the 36th Annual Hawaii International Conference 7.
<<http://www.hicss.hawaii.edu/HICSS36/HICSSpapers/ETEDE05.pdf>> Luettu 28.11.2012

8 LIITTEET

8.1 Liite 1: Luettelo tutkielmassa käytetyistä kysymyksistä

- a1 Kuinka paljon yhteensä käytätte aikaa television katsomiseen tavallisina arkipäivinä?
a2 Kuinka paljon yhteensä katsotte television uutislähetyksiä tai politiikkaa ja ajankohtaisia tapahtumia käsitteleviä ohjelmia tavallisina arkipäivinä?
a3 Kuinka paljon yhteensä käytätte aikaa radion kuunteluun tavallisina arkipäivinä?
a4 Entä kuinka paljon kuuntelette radion uutislähetyksiä tai politiikkaa ja ajankohtaisia tapahtumia käsitteleviä ohjelmia tavallisina arkipäivinä?
a5 Kuinka paljon yhteensä käytätte aikaa sanomalehtien lukemiseen tavallisina arkipäivinä?
a6 Kuinka paljon tästä lehdistä lukemiseen käyttämättänne ajasta luette lehdistä politiikkaa ja ajankohtaisia tapahtumia koskevia juttuja?
a7 Kuinka usein käytätte Internetiä, World Wide Webiä tai sähköpostia töissä tai kotona omiin henkilökohtaisiin asioihinne?
a8 Voiko mielestänne ihmisiin luottaa, vai onko niin, ettei ihmisten suhteen voi olla liian varovainen.
a9 Oletteko sitä mieltä, että useimmat ihmiset tilaisuuden tullen yrittäisivät käyttää Teitä hyväkseen vai luuletako, että ihmiset yrittäisivät olla reiluja?
a10 Katsotteko, että useimmiten ihmiset pyrkivät olemaan auttavaisia toisia kohtaan vai että enimmäkseen he ajattelevat vain omaa etuaan?
b4 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Eduskunta?
b5 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Oikeusjärjestelmä?
b6 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliisi?
b7 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliitikot?
b8 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliittiset puolueet?
b9 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Euroopan parlamentti?
b10 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: YK eli Yhdistyneet Kansakunnat
b20b Mikä puolue? [tuntuu läheisemmältä kuin muut]
b23 Mihin kohtaan sijoittaisitte itsenne asteikolla nollasta kymmeneen, kun nolla tarkoittaa vasemmistoa ja kymmenen oikeistoa?
b26 Kuinka tyytyväinen olette siihen, miten Suomen nykyinen hallitus hoitaa tehtävänsä?
b27 Kuinka tyytyväinen olette siihen, kuinka demokratia toimii Suomessa?
c26 Oletteko Suomen kansalainen?
c31_1 Mitä kieltä tai kieliä puhutte useimmiten kotona? (1. maininta)
d7 Kun huomioidaan kaikki poliisille kuuluvat tehtävät, kuinka hyvin tai huonosti poliisi hoitaa tehtävänsä?
d12 Kuinka hyvin poliisi onnistuu ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?
d13 Kuinka hyvin poliisi onnistuu saamaan murtovarkaat kiinni Suomessa?
d14 Jos kotinne lähellä tapahtuisi väkivaltarikos ja joku soittaisi poliisille, kuinka hitaasti tai nopeasti luulisitte heidän saapuvan tapahtumapaikalle?
d26 Kun otetaan huomioon kaikki tuomioistuimille kuuluvat tehtävät, kuinka hyvin tai huonosti tuomioistuimet hoitavat tehtävänsä?
d27 Kuinka usein uskotte tuomioistuinten tekevän virheitä, joiden seurauksena syylliset pääsevät vapaaksi?
d28 Kuinka usein uskotte tuomioistuinten tekevän oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä, jotka perustuvat käytössä olleeseen todistusaineistoon?
d31 Kuinka usein uskotte tuomarien ottavan vastaan lahjuksia Suomessa?
d32 Yleisesti ottaen tuomioistuimet suojelevat rikkaiden ja vaikutusvaltaisten ihmisten etuja tavallisten ihmisten etuja enemmän
f2_1 Vastaajan sukupuoli
f3_1 Vastaajan syntymävuosi
f5 MERKINTÄ F4 MUKAAN [kotitalouden jäsenen sukulaisuussuhde vastaajaan]
f14 Mikä seuraavista parhaiten kuvaa asuinympäristöänne?
f15 Mikä on korkein koulutusaste, jonka olette suorittanut?
f17a_3 Mitkä seuraavista sopivat siihen, mitä olette tehnyt viimeisten seitsemän päivän aikana? Työtön, hakee aktiivisesti työtä
f17a_4 Mitkä seuraavista sopivat siihen, mitä olette tehnyt viimeisten seitsemän päivän aikana? Työtön, haluaa töihin, mutta ei aktiivisesti hae työtä
f33_1 Ammatti (1-numerotasolla)
f41 Jos laskette yhteen kotitaloutenne kaikki tulot, kuinka paljon kotitaloutenne nettotulot ovat?

8.2

Liite 2: Pääkomponenttianalyysi

Käännetty komponenttimatriisi^a

Muuttuja	Komponentti				
	1	2	3	4	5
b7 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliitikot?	,861	,098	,150	,025	,169
b8 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliittiset puolueet?	,857	,057	,143	,005	,166
b4 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Eduskunta?	,818	,210	,082	,043	,143
b9 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Euroopan parlamentti?	,799	,105	,107	,059	,094
b26 Kuinka tyytyväinen olette siihen, miten Suomen nykyinen hallitus hoitaa tehtävänsä?	,762	,152	,155	,060	,067
b27 Kuinka tyytyväinen olette siihen, kuinka demokratia toimii Suomessa?	,654	,243	,157	,153	,119
b10 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: YK eli Yhdistyneet Kansakunnat	,595	,145	,077	,181	,177
b5 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Oikeusjärjestelmä?	,456	,389	,290	,237	,234
d27 Kuinka usein uskotte tuomioistuinten tekevän virheitä, joiden seurauksena syylliset pääsevät vapaaksi?	,073	,722	,186	,036	,015
d31 Kuinka usein uskotte tuomarien ottavan vastaan lahjuksia Suomessa?	,097	,714	-,053	,092	,113
d32 Yleisesti ottaen tuomioistuimet suojelevat rikkaiden ja vaikutusvaltaisten ihmisten etuja tavallisten ihmisten etuja enemmän	,221	,646	-,014	,129	,062
d28 Kuinka usein uskotte tuomioistuinten tekevän oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä, jotka perustuvat käytössä olleeseen todistusaineistoon?	,176	,588	,121	,167	,130
d26 Kun otetaan huomioon kaikki tuomioistuimille kuuluvat tehtävät, kuinka hyvin tai huonosti tuomioistuimet hoitavat tehtävänsä?	,188	,537	,315	,022	-,043
d12 Kuinka hyvin poliisi onnistuu ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?	,187	,004	,779	,113	,101
d13 Kuinka hyvin poliisi onnistuu saamaan murtovarkaat kiinni Suomessa?	,166	,037	,771	,093	,094
d7 Kun huomioidaan kaikki poliisille kuuluvat tehtävät, kuinka hyvin tai huonosti poliisi hoitaa tehtävänsä?	,007	,196	,545	,358	,088
d14 Jos kotinne lähellä tapahtuisi väkivaltarikos ja joku soittaisi poliisille, kuinka hitaasti tai nopeasti luulisitte heidän saapuvan tapahtumapaikalle?	,194	,182	,520	,104	,041
b6 Kertokaa asteikolla nollasta kymmeneen, kuinka paljon luotatte seuraaviin tahoihin: Poliisi?	,188	,252	,432	,469	,234
d22 Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille	,096	,081	,097	,821	,039
d23 Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii	,052	,106	,164	,752	,039
d21 Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla	,110	,115	,128	,738	,060
a9 Oletteko sitä mieltä, että useimmat ihmiset tilaisuuden tullen yrittäisivät käyttää Teitä hyväkseen vai luuletteko, että ihmiset yrittäisivät olla reiluja?	,154	,125	,045	,075	,797
a8 Voiko mielestänne ihmisiin luottaa, vai onko niin, ettei ihmisten suhteen voi olla liian varovainen.	,235	,136	,110	,078	,761
a10 Katsotteko, että useimmiten ihmiset pyrkivät olemaan auttavaisia toisia kohtaan vai että enimmäkseen he ajattelevat vain omaa etuaan?	,219	-,002	,138	,044	,714

Rotaatiomenetelmä: Varimax Kaiser-normalisaatiolla.

a. Kääntäminen konvergoitui 6 iteraatiolla.

8.3

Liite 3: MCA-taulukot

MCA: Luottamus poliittisiin ja demokraattisiin instituutioihin ($R^2 = 0,153$)

Selittävä muuttuja	N	Arvioitu keskiarvo		p-arvo	
		Alkuperäinen	Elaboroitu		
Television katselu	Ei lainkaan	116	5,5	5,6	0,307
	alle 1/2 tuntia	102	5,5	5,4	
	1/2 - 1 tuntia	280	5,4	5,4	
	1 - 1,5 tuntia	291	5,5	5,4	
	1,5 - 2 tuntia	265	5,6	5,5	
	2 - 2,5 tuntia	236	5,3	5,3	
	2,5 - 3 tuntia	124	5,2	5,4	
	yli 3 tuntia	220	5,0	5,1	
Radion kuuntelu	Ei lainkaan	377	5,3	5,4	0,535
	alle 1/2 tuntia	364	5,5	5,5	
	1/2 - 1 tuntia	315	5,5	5,4	
	1 - 1,5 tuntia	96	5,4	5,4	
	1,5 - 2 tuntia	81	5,5	5,4	
	2 - 2,5 tuntia	71	5,4	5,4	
	2,5 - 3 tuntia	39	5,6	5,7	
	yli 3 tuntia	291	5,1	5,2	
Sanomalehtien lukeminen	Ei lainkaan	167	4,9	5,0	0,156
	alle 1/2 tuntia	607	5,4	5,4	
	1/2 - 1 tuntia	617	5,5	5,5	
	1 - 1,5 tuntia	147	5,4	5,4	
	1,5 - 2 tuntia	64	5,6	5,5	
	2 - 2,5 tuntia	21	4,9	5,1	
	2,5 - 3 tuntia	4	5,4	5,7	
	yli 3 tuntia	6	5,7	5,9	
Internetin käyttö	Ei juuri koskaan	310	5,1	5,3	0,100
	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	25	5,3	5,5	
	Kerran kuukaudessa	23	5,5	5,8	
	Useita kertoja kuukaudessa	47	5,3	5,5	
	Kerran viikossa	71	5,3	5,4	
	Useita kertoja viikossa	211	5,7	5,7	
	Joka päivä	947	5,4	5,3	
Kotitalouden nettotulotaso	Alle 959 euroa	145	5,0	5,1	0,012
	959 - 1231 euroa	121	5,1	5,3	
	1232 - 1615 euroa	155	5,0	5,1	
	1616 - 1970 euroa	122	5,4	5,4	
	1971 - 2370 euroa	176	5,3	5,3	
	2371 - 2886 euroa	195	5,2	5,3	
	2887 - 3484 euroa	219	5,5	5,5	
	3485 - 4159 euroa	209	5,6	5,6	
	4160 - 5142 euroa	149	5,5	5,5	
Vähintään 5143 euroa	142	6,0	5,7		
Puoluekanta	Kokoomus	208	6,1	6,0	0,000
	RKP	27	6,0	5,9	
	Keskusta	127	6,1	6,2	
	Perussuomalaiset	118	4,4	4,4	
	Kristillisdemokraatit	32	5,9	5,8	
	Vihreät	111	5,7	5,6	
	SDP	131	5,6	5,7	
	Vasemmistoliitto	43	4,8	4,9	

	Muut puolueet	20	4,9	4,7	
	Vastaaja ei kerro puoluekantaansa tai sitä ei ole	817	5,2	5,2	
Sukupuoli	Nainen	821	5,5	5,4	0,426
	Mies	812	5,3	5,4	
Koulutustaso	Vähemmän kuin keskiaste	385	5,1	5,4	0,283
	Keskiaste	842	5,3	5,3	
	Alempi tai ylempi korkea-aste	381	5,7	5,5	
	Tutkijakoulutus	26	6,3	5,9	
Ikä	30 tai alle	343	5,6	5,7	0,000
	30-50	554	5,4	5,3	
	50-70	552	5,2	5,2	
	yli 70	185	5,5	5,6	
Asuinympäristö	Suuri kaupunki (yli 100 000 asukasta)	342	5,6	5,6	0,019
	Suuren kaupungin lähiö tai lähiseutu	218	5,2	5,2	
	Pieni tai keskikokoinen kaupunki tai kunta (20 000 - 100 000 asukasta)	495	5,4	5,4	
	Pienempi taajama tai kunta (alle 20 000 asukasta)	283	5,3	5,3	
	Maaseutu tai haja-asutusalue	295	5,2	5,3	
Malli					0,000

MCA: Luottamus poliisiin ($R^2 = 0,088$)

Selittävä muuttuja		N	Arvioitu keskiarvo		p-arvo
			Alkuperäinen	Elaboroitu	
Television katselu	Ei lainkaan	114	6,7	6,8	0,171
	alle 1/2 tuntia	100	6,5	6,6	
	1/2 - 1 tuntia	288	6,7	6,8	
	1 - 1,5 tuntia	293	6,8	6,8	
	1,5 - 2 tuntia	263	7,0	7,0	
	2 - 2,5 tuntia	237	6,8	6,7	
	2,5 - 3 tuntia	133	6,7	6,7	
	yli 3 tuntia	231	6,8	6,7	
Radion kuuntelu	Ei lainkaan	379	6,7	6,8	0,401
	alle 1/2 tuntia	373	6,9	6,9	
	1/2 - 1 tuntia	321	6,8	6,7	
	1 - 1,5 tuntia	96	6,9	6,9	
	1,5 - 2 tuntia	77	6,7	6,7	
	2 - 2,5 tuntia	73	7,0	7,0	
	2,5 - 3 tuntia	39	7,0	6,9	
	yli 3 tuntia	300	6,7	6,7	
Sanomalehtien lukeminen	Ei lainkaan	167	6,4	6,5	0,007
	alle 1/2 tuntia	609	6,6	6,7	
	1/2 - 1 tuntia	629	6,9	6,9	
	1 - 1,5 tuntia	152	7,0	6,9	
	1,5 - 2 tuntia	65	7,0	6,8	
	2 - 2,5 tuntia	25	7,0	6,9	
	2,5 - 3 tuntia	4	7,0	7,2	
	yli 3 tuntia	8	7,7	7,7	

Internetin käyttö	Ei juuri koskaan	333	7,0	7,0	0,085
	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	25	6,6	6,6	
	Kerran kuukaudessa	25	6,7	6,9	
	Useita kertoja kuukaudessa	47	6,9	6,9	
	Kerran viikossa	70	6,7	6,7	
	Useita kertoja viikossa	217	6,9	6,8	
	Joka päivä	940	6,7	6,7	
Kotitalouden nettotulotaso	Alle 959 euroa	160	6,5	6,5	0,241
	959 - 1231 euroa	133	6,8	6,7	
	1232 - 1615 euroa	154	6,7	6,7	
	1616 - 1970 euroa	117	6,8	6,7	
	1971 - 2370 euroa	176	6,8	6,8	
	2371 - 2886 euroa	199	6,7	6,7	
	2887 - 3484 euroa	221	6,9	6,9	
	3485 - 4159 euroa	211	6,9	6,9	
	4160 - 5142 euroa	147	6,9	6,9	
	Vähintään 5143 euroa	141	6,7	6,8	
Puoluekanta	Kokoomus	208	7,1	7,0	0,004
	RKP	29	6,9	6,8	
	Keskusta	132	7,0	7,1	
	Perussuomalaiset	121	6,7	6,8	
	Kristillisdemokraatit	31	7,2	7,2	
	Vihreät	114	6,8	6,8	
	SDP	135	6,8	6,7	
	Vasemmistoliitto	40	6,6	6,5	
	Muut puolueet	22	6,5	6,6	
	Vastaaja ei kerro puoluekantaansa tai sitä ei ole	826	6,7	6,7	
	Sukupuoli	Nainen	833	6,8	
Mies		826	6,7	6,7	
Koulutustaso	Vähemmän kuin keskiaste	411	6,8	6,8	0,203
	Keskiaste	846	6,8	6,8	
	Alempi tai ylempi korkea-aste	376	6,8	6,7	
	Tutkijakoulutus	26	7,4	7,2	
Ikä	30 tai alle	349	6,6	6,7	0,165
	30-50	554	6,8	6,8	
	50-70	556	6,8	6,7	
	yli 70	199	7,1	7,0	
Asuinympäristö	Suuri kaupunki (yli 100 000 asukasta)	340	7,0	7,0	0,000
	Suuren kaupungin lähiö tai lähiseutu	223	7,0	7,0	
	Pieni tai keskikokoinen kaupunki tai kunta (20 000 - 100 000 asukasta)	499	6,8	6,8	
	Pienempi taajama tai kunta (alle 20 000 asukasta)	288	6,6	6,6	
	Maaseutu tai haja-asutusalue	309	6,6	6,6	
Malli					0,000

MCA: Luottamus oikeuslaitokseen ($R^2 = 0,171$)

Selittävä muuttuja	N	Arvioitu keskiarvo			
		Alkuperäinen	Elaboroitu	p-arvo	
Television katselu	Ei lainkaan	117	6,954	6,997	0,086
	alle 1/2 tuntia	100	6,946	6,792	
	1/2 - 1 tuntia	287	6,895	6,790	
	1 - 1,5 tuntia	295	6,851	6,745	
	1,5 - 2 tuntia	264	6,789	6,732	
	2 - 2,5 tuntia	233	6,668	6,712	
	2,5 - 3 tuntia	131	6,430	6,624	
	yli 3 tuntia	228	6,268	6,493	
Radion kuuntelu	Ei lainkaan	384	6,679	6,738	0,056
	alle 1/2 tuntia	369	6,996	6,873	
	1/2 - 1 tuntia	317	6,761	6,677	
	1 - 1,5 tuntia	98	6,776	6,809	
	1,5 - 2 tuntia	79	6,819	6,756	
	2 - 2,5 tuntia	73	6,560	6,494	
	2,5 - 3 tuntia	40	6,768	6,893	
	yli 3 tuntia	296	6,388	6,560	
Sanomalehtien lukeminen	Ei lainkaan	166	6,357	6,452	0,127
	alle 1/2 tuntia	613	6,728	6,692	
	1/2 - 1 tuntia	630	6,853	6,826	
	1 - 1,5 tuntia	148	6,647	6,714	
	1,5 - 2 tuntia	64	6,677	6,734	
	2 - 2,5 tuntia	24	6,429	6,683	
	2,5 - 3 tuntia	4	6,153	6,556	
	yli 3 tuntia	7	6,484	6,745	
Internetin käyttö	Ei juuri koskaan	324	6,199	6,537	0,044
	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	26	6,544	6,813	
	Kerran kuukaudessa	25	6,508	6,831	
	Useita kertoja kuukaudessa	47	6,613	6,787	
	Kerran viikossa	69	6,559	6,689	
	Useita kertoja viikossa	213	7,026	6,986	
	Joka päivä	951	6,861	6,721	
Kotitalouden nettotulotaso	Alle 959 euroa	157	6,474	6,672	0,000
	959 - 1231 euroa	129	6,440	6,734	
	1232 - 1615 euroa	155	6,213	6,336	
	1616 - 1970 euroa	121	6,643	6,725	
	1971 - 2370 euroa	173	6,618	6,670	
	2371 - 2886 euroa	195	6,569	6,577	
	2887 - 3484 euroa	221	6,863	6,815	
	3485 - 4159 euroa	213	6,812	6,733	
	4160 - 5142 euroa	150	7,107	6,915	
Vähintään 5143 euroa	141	7,460	7,090		
Puoluekanta	Kokoomus	209	7,280	7,045	0,000
	RKP	29	7,040	6,880	
	Keskusta	127	6,853	6,996	
	Perussuomalaiset	122	6,016	6,035	
	Kristillisdemokraatit	32	7,210	7,106	
	Vihreät	114	6,943	6,771	
	SDP	134	6,673	6,860	
	Vasemmistoliitto	42	6,358	6,466	
	Muut puolueet	21	6,480	6,424	
	Vastaaja ei kerro puoluekantaansa tai sitä ei ole	825	6,638	6,672	

Sukupuoli	Nainen	831	6,693	6,660	0,048
	Mies	825	6,752	6,786	
Koulutustaso	Vähemmän kuin keskiaste	400	6,227	6,474	0,000
	Keskiaste	851	6,700	6,716	
	Alempi tai ylempi korkea-aste	379	7,224	6,960	
	Tutkijakoulutus	26	7,773	7,306	
Ikä	30 tai alle	349	6,762	6,718	0,408
	30-50	558	6,938	6,790	
	50-70	561	6,603	6,654	
	yli 70	187	6,365	6,733	
Asuinympäristö	Suuri kaupunki (yli 100 000 asukasta)	342	7,041	6,948	0,013
	Suuren kaupungin lähiö tai lähiseutu	216	6,775	6,685	
	Pieni tai keskikokoinen kaupunki tai kunta (20 000 - 100 000 asukasta)	501	6,677	6,679	
	Pienempi taajama tai kunta (alle 20 000 asukasta)	289	6,577	6,647	
	Maaseutu tai haja-asutusalue	308	6,543	6,641	
Malli					0,000

MCA: Kanssaihmiisiin ($R^2 = 0,076$)

Selittävä muuttuja		N	Arvioitu keskiarvo		p-arvo
			Alkuperäinen	Elaboroitu	
Television katselu	Ei lainkaan	126	6,418	6,431	0,013
	alle 1/2 tuntia	102	6,495	6,530	
	1/2 - 1 tuntia	294	6,362	6,402	
	1 - 1,5 tuntia	301	6,388	6,371	
	1,5 - 2 tuntia	275	6,666	6,625	
	2 - 2,5 tuntia	242	6,236	6,238	
	2,5 - 3 tuntia	134	6,366	6,326	
	yli 3 tuntia	242	6,080	6,096	
Radion kuuntelu	Ei lainkaan	404	6,238	6,291	0,363
	alle 1/2 tuntia	380	6,460	6,431	
	1/2 - 1 tuntia	324	6,528	6,491	
	1 - 1,5 tuntia	102	6,428	6,410	
	1,5 - 2 tuntia	82	6,394	6,334	
	2 - 2,5 tuntia	73	6,112	6,031	
	2,5 - 3 tuntia	41	6,385	6,396	
	yli 3 tuntia	310	6,301	6,345	
Sanomalehtien lukeminen	Ei lainkaan	173	5,963	6,035	0,004
	alle 1/2 tuntia	635	6,335	6,346	
	1/2 - 1 tuntia	647	6,440	6,416	
	1 - 1,5 tuntia	154	6,436	6,406	
	1,5 - 2 tuntia	71	6,934	6,912	
	2 - 2,5 tuntia	25	6,019	6,039	
	2,5 - 3 tuntia	4	6,262	6,577	
	yli 3 tuntia	8	7,179	7,239	
Internetin käyttö	Ei juuri koskaan	356	6,345	6,300	0,899
	Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	26	6,158	6,132	
	Kerran kuukaudessa	25	6,460	6,575	
	Useita kertoja kuukaudessa	47	6,234	6,315	
	Kerran viikossa	73	6,149	6,255	
	Useita kertoja viikossa	221	6,429	6,378	
	Joka päivä	968	6,392	6,407	

Kotitalouden nettotulotaso	Alle 959 euroa	167	6,155	6,285	0,941
	959 - 1231 euroa	139	6,333	6,427	
	1232 - 1615 euroa	166	6,329	6,350	
	1616 - 1970 euroa	128	6,320	6,294	
	1971 - 2370 euroa	184	6,284	6,263	
	2371 - 2886 euroa	201	6,339	6,318	
	2887 - 3484 euroa	225	6,483	6,456	
	3485 - 4159 euroa	215	6,442	6,426	
	4160 - 5142 euroa	150	6,475	6,412	
	Vähintään 5143 euroa	142	6,510	6,453	
Puoluekanta	Kokoomus	212	6,564	6,438	0,009
	RKP	29	6,307	6,128	
	Keskusta	139	6,746	6,665	
	Perussuomalaiset	122	5,893	6,017	
	Kristillisdemokraatit	32	6,594	6,385	
	Vihreät	115	6,549	6,456	
	SDP	138	6,455	6,512	
	Vasemmistoliitto	44	6,607	6,775	
	Muut puolueet	22	6,739	6,848	
	Vastaaaja ei kerro puoluekantaansa tai sitä ei ole	863	6,264	6,296	
Sukupuoli	Nainen	874	6,558	6,541	0,000
	Mies	842	6,175	6,193	
Koulutustaso	Vähemmän kuin keskiaste	430	6,223	6,254	0,234
	Keskiaste	871	6,335	6,373	
	Alempi tai ylempi korkea-aste	390	6,578	6,464	
	Tutkijakoulutus	26	6,861	6,783	
Ikä	30 tai alle	361	6,263	6,299	0,177
	30-50	568	6,393	6,345	
	50-70	573	6,340	6,338	
	yli 70	216	6,569	6,641	
Asuinympäristö	Suuri kaupunki (yli 100 000 asukasta)	353	6,440	6,396	0,558
	Suuren kaupungin lähiö tai lähiseutu	223	6,282	6,278	
	Pieni tai keskikokoinen kaupunki tai kunta (20 000 - 100 000 asukasta)	517	6,349	6,359	
	Pienempi taajama tai kunta (alle 20 000 asukasta)	301	6,273	6,310	
	Maaseutu tai haja-asutusalue	322	6,480	6,480	
Malli					0,000